

*Hoe Helias te hove quam om zijn moeder te verlossen,
ende hoe hy den poortier met zijnen stock ter
aerden sloech ende den verrader
ooc inder zalen.*

[14]

Twas al vergadert in den konincks hof om te verwijsen¹ de koninghinne ter doot, zoo quam daer den jonghen Helias, des conincx ende der coninginnen zone, die eenen stock had in sijn hant, hebbende grootd betrouwen in Godt om te beschudden zijn moeder Beatris. Ende als hy quam by de poorte vanden hove, daer vandt hy een man die hem vraechde wat hy sochte. Doen seyde hy: “Ick soec den valschen ridder Macharis.”

Ende hy meende met hem te spotten ende zeyde: “Ick bent.”

Ende terstont sloech hem Helias met zijnen stock ter aerden.

Ende [terstont] daer quam een dienaer en[de]² vinck hem,² meynende dat hy zot was om dat hy zo ghekleet was, ende bespote den gheenen die geslagen was ende zeyde datmen met gheen zotten spelen³ en zoude.

Ende Helias troc hem kloeckelijck uyt des dienaers handen ende zeyde: “Laet my gaen, wandt ick en sal niet rusten, ick en heb my gewroken vanden valschen Macharis, die tonrecht beschuldicht de koninginne, mijn moeder!”

Ende zo wasser een die hem zeyde dat Macharis was inde zale ende beklæchde Beatris voor den koninck met groot[er] misdaet, dat hem dochte valsch zijn ende zeyde dat de koninginne een goede vrou was ende dat mense [met groote] onrecht wilde doen sterven. Ende als hem Helias zo hoorde spreken, quam hy hem omhelsen. Doen leyde hy hem ter zalen daermen raet hiel, daer menich bedrukt man was om Beatris. Ende doen quamen zy oock om te sien wat Helias maken soude, die scheen te zijn een wilt man, ende [hy] quam binnen [tot] by den coninc, die vraechde wat daer was. Ende men seyde hem datter een [wilden] jonge was, al naeck, die

1. verwijsen: veroordelen

2. vinck hem: greep hem beet

3. spelen: grappen maken (want zotten nemen alles letterlijk).

nae Macharis vraghet, ende seyt dat hy hem wil bevechten om te beschudden deere vande koninghinne, die hy zeyde te wesen zijn moeder.

“Ay,” seyde de coninc, “ic sie wel, ten is maer een sot.”

Doe [antwoorde] daer een ridder [ende seyde]: “Heere, ick heb hem nochtans wijslijc hooren spreecken.”

Doen dede de coninck vraghen wat hy sochte.

Ende hy seyde: “Ick soecke Macharis.”

Ende hy werdt hem gewesen.

Doen ginck hy hem nader ende zeyde: “Ay, valsch verrader ende ontrou ridder, ick roep u te kampe, ende op my sult ghijt vinden!”⁴

Ende terstont gaf hy Macharis eenen slach metter vuyst dat hy ter aerden viel, ende soude hem den hals afgesteken hebben, hadt hy [doen] een mes ghehadt, maer hy wert uut zijnen handen genomen, waerom veel ridders zeyden dattet wel besteedt⁵ was, om dat hy zoo schandelijk de goede Beatris beschuldicht had.

Ende als de koninc Macharis den vuyst slach sach gheven, zoo zeyde hy tot Helias: “Wie maect u zoo koen⁶ dit te doen in mijn presentie?”

Doe zeyde hy: “O, heere, ick ben hier komen by den gebode Gods om te seggen de waerheyt vander saken ende van alle stucken, daer ghy hier te recht om sit.”

De coninck zeyde: “Doet dat!”

Helias seyde: “Ic salt seggen.”

Ende terstont ginck hy tot zijn moeder die hy daer sach, ende omhelsde[se] ende seyde: “Mijn beminde ende gherechte moeder, en hebt niet meer droefheyt in u herte. Laet varen u weenen, want ic sal u byder gratien Gods weder in genuchte helpen, ende sal doen blijcken dat ghy valschelijck verraden zijt vande ghene die u eere met recht zouden bewaren ende beschudden!”

Als dit de coninc [sach ende] hoorde, was hy seer verwondert, denckende in hem selven: “Ziet doch nu een teken van God almachtich.”

Ende al die daer ontrent waren, bleven seer verwonderdt.

4. ende op my sult ghijt vinden: en ik zal u ontmaskeren en afstraffen

5. wel besteedt: goed gedaan

6. koen: (over)moedig

Ende Helias blijvende by zijn woorden, zeyde aldus: “Mijn heere, mijn vader, ick doen u sekerlijc weten: doen ghy liet bewaren Matabrune, u moeder, mijn vrou moeder, die swaer ginc van my ende mijn broeders ende van mijn susterken, om te gaen strijden tegen u vyanden, zo kreech u moeder zo grooten nijt op mijn vrou moeder door hulp vander vroedvrouwen ende overdroeghen de valscheydt die ghy hooren sult. Maer inder waerheyt, sy baerde ses sonen, waer af ic een ben, ende een dochter, ende wy brochten elck aen onsen hals een silveren keten als ghy my siet draghen. Als wy gheboren waren, dede zy ons wech draghen in een kleyn plaetse ende nam seven kleyn honden ende dede mijn moeder verstaen dat zijse ghebaert hadde, ’t welc sy ooc meende [d]oor de groote pijn die sy hadt. Ende sy hadt bevolen een van haren dienaren ons te dooden. Maer doen hy int bosch quam, aensach hy ons met ontfermherticheyt ende liet ons daer naeck liggen sonder ons eenich quaet te doen. Daer nae waren wy gevonden van eenen heremijt, geheeten Helias, die ons minlijc⁷ droech in zijn kluyse, daer hy noch woont, ende verwarmde ende voede ons nae zijnder macht, ende dede zijn gebed tot Godt dat Hy ons soude mooghen op brenghen. Zoo quam daer by miraculen een witte gheyte om ons te spijsen met haren melc dry jaren. Ende daer nae voede ons de heremijt metten broode dat hem om Godts wil ghegeven wert. Ende op eenen tijd als wy saten ende aten [daer] wilde appelen int bosch, zo vant ons den jager van Matabrune, ende wy hadden [elck] een silveren keten aenden hals, ’t welc hy Matabrune zeyde. Doe sant sy den jagher voorseydt weder[om] om ons alle seven te dooden. Ende op een tijdt als de heeremijt ende ick waren uitgegaen om broot ende nootdruft⁸ te bidden, zoo quam de selve jager met .viij. ander ghesellen, die namen de silveren ketenen van mijn vijf broeders ende van mijn suster, die terstont waren verkeert in witte swanen, ende zijn inden vijver by t bosch, daer icse dickwils broodt ghegeven heb om te spijse. En[de] ten eynde is ghekomen d’enghel Gods die dese dinghen heeft gheseyt den devoten heremijt, mijnen peteren, ende heeft hem bevolen van Godt dat ick op desen selven dach soude koomen al hier om te beschermen mijn moeder.

7. minlijc: liefdevol

8. nootdruft: levensonderhoud

Hierom ben ic komen door Gods bevel om te beschermen mijne moeder ende te bestrijden den verrader Macharis, die mijn moeder heeft beschuldicht van onmenschelijke stucken. Ende om de waerheydt van desen suldy hem ende my ghevanghen stellen ter tijt toe dat ghy ontbieden wilt den goeden heremijt om ghetuyghenis te gheven vander waerheydt.”

Doen de koninc Oriant hem dus hoorde spreken, was hy noch meer verwondert ende sprac tot zijn koninginne: “Hoort hier nae! Wat dunct u van dese woorden?”

Sy seyde: “[Heer], ic en weets niet, want doen ick baerde, was ic zoo verlast dat ick noyt verstant oft ghevoelen en hadde. Maer niet te min, heeftse wel oft qualijck gedaen, dat salse noch wel vinden. Maer ic geeft God ende dese jongelinc die my God gesonden heeft [al] op, om voor my te vechten, ende ic bid u dat ghy hem doen wilt als uwen zone ende [wilt] hem geven al dat hem van noode is om onse eere te bewaren.”